

פרשת שפאק

הזיכוי המוחלט

„בשלב זה שלפני גזר הדין, רגיל בית המשפט לשמוע, מפי באיכותו של הנאשם, טעון שעניינו בקשת רחמים על הנאשם והקלה בעונשו. אני לא אעשה זאת. הנאשם איננו מבקש רחמים על עצמו ואם אשם הוא בעבירות שבהן הורשע, ראוי הוא לעונש חמור ביותר.

„אבל כל עוד תורום טיפת דם אחרונה בעורקיו וכל עוד נשמה באפו — ילחם להוכחת חפותו מפשע.”

דברים אלה השמיע, לפני כשמונה חודשים, עורך הדין התל-אביבי אריה רוזנבלום, פרקליטו של אריה שפאק, ברגעים הדראמטיים בהם עמד שופט השלום הראשי, יעקוב סגל, לגזור את דינו של מי שהיה ראש מינהל יפו עד שהובא למשפט על 25 פרטי אישים של לקיחת שוחד (העולם הזה 1166, 1199, 1237).

מאמינים באידה ובשפאק. הקארי יירה הציבורית האנדרוית של שפאק — הצבר ששרת בצבא הבריטי ולאחר מכן בפלוגת שועלי שמשון — החלה מיד עם תום מלחמת השחרור. לפי בקשה מיוחדת של עיריית תל-אביב הועבר או שפאק לנהל את המחלקה לשקום חיילים ונכים ש' הוקמה עלי-ידי העירייה בתום הקרבות. כעבור שנתיים הועבר למינהל העירי יפו בתפקיד סגן מנהל, עלה, עם פרוש מנהל המחלקה, דוב גפן, לדרגת ראש מינהל העיר. מסירותו הרבה לתפקידו, הפכה את דמו תו של שפאק לאגדה וסמל בעיני תושבי יפו. „אנחנו מאמינים באיילה ובשפאק,” אמר לו פעם נציג של משלחת נכבדים ערבים תושבי יפו.

עם השנוי הקואליציוני בראשות עיריית תל-אביב, שעברה מידי הצירים ליד מא"י חל מפנה בדרכו של שפאק. דבר זה חיב שנוי מוחלט בחלוקת נקודות המפתח ב' מחלקות העירייה. ראשי העירייה החדשים לא ששו להשאיר את שפאק, הצינוניכללי, ב' תפקידו הנכבד.

אופיו של ערמך. האות בא כחפץ. בוקר אחד התייצבו כתיבס בלשים בלשכתו של שפאק, הודיעו לו כי באו לבדוק את סדרי המינהל. כעבור שלוש שעות של בדיקה נעצרו שני פקידים ונלקחו לתחנת המשטרה. כאשר נגיש שפאק בשעות ה' צהרים לברר מה עלה בגורלם ובגורל עוד שניים שנעצרו בינתיים, הודיעו לו כי אף הוא עצור.

האשמה בה הואשם יחד עם ארבעה מפקדי דיו: קבלת שוחד תמורת העדפה במתן רשיונות רוכלות.

משפטו של שפאק עורר סערה ציבורית. על סניגורו, אריה רוזנבלום, הוטל להאבק בחיק מבוצר ועב-כרס, אותו הכינה התביעה הכללית. במהלך המשפט נתגלו אף שיטות הלחץ אותן הפעילה המשטרה על תושבים שונים שהיה להם אי-פעם מגע עם שפאק, כדי לאצטם להעיד נגדו.

אך רוזנבלום היפנה את חודיה המחץ ה' עיקרי של הסנגוריה דווקא לעומת עד אחד ויחיד, אשר עתיד היה לו להיות חלק מכרע בחיובו של שפאק בדין. היה זה אשר פרץ — אשר תואר עלי-ידי השופט כ„איש הרחוק מלהיות כליל היושר” ואשר נעצר יחד עם שפאק והבריו בגין איתן אשמת עצמן. פרץ הפך לעדה-מדינה, אחרי שפנה לעדותו של עורך הדין מיכאל כספי, ה' פרקליט שעמד לצידו של עמוס בן-גוריון במשפטו נגד שורת המתרבים.

אין צורך להענין. כעבור שנה וחצי מיום המעצר, סיים השופט סגל את דינו בחיק. למרות דעתו השלילית על מהימנותו של ערמך-פרץ, הסתמך השופט הנכבד בעיקר על עדותו של איש זה. בפסק-הדין, שחיב את שפאק בששה מפרטי אישים, דחה השופט את טענת ההגנה כי לכל ה' פרשה היה רק פוליטי, קבע כי גירסה זו הינה „מחוסרת כל יסוד.” שפאק הורשע, נידון לעשרה חודשי מאסר.

אולם פרקליטו הנמרץ — אשר עשה ימים כלילות בהכנת החומר והיה משוכנע בחפותו מפשע של לקוח — לא ראה בכך סוד-פסק. הוא ביקש רשות לערער, הגיש לבית-המשפט המחוזי הודעה-ערעור בת 28 סעיפים, אשר עיקרה: השופט דל' משה טעה בהרשעו את המערער על סמך עדותו של פרץ, שהוכח כי הינו פושע חסר-מצפון, אשר כבוד השופט דלמטה עצי מו הטיל ספק במהימנותו.

ארבעה ימים רצופים נימק עורך-דין רוזנבלום את ערעורו בפני השופטים

מרדכי קנת, יצחק זונדלביץ' ואליהו מני. שלושה ימים נימק סגן פרקליט-המחוז, ראובן וינברג, את התנגדות התביעה. כאשר נקבע המשפט ליום ו' שעבר, ל' צורך נאום-התשובה של רוזנבלום, נכונה לו הפתעה.

„אין לך צורך לומר כלום,” הודיע לו השופט קנת. „אנחנו מקריאים את פסק הדין.”

היה זה פסק-דין שזיכה את שפאק ברוב דעות בחמישה מתוך ששת פרטי האישום בהם הורשע.

היושבראש, מרדכי קנת, אשר הרשיע, אמנם, את שפאק בפרט האישום השישי, נאלץ להצטרף לדעתם המזכה של שני חבריו. שמו של אריה שפאק, גיבור שועלי שמשון והאיש שזכה לאהדת המונים, טוהר מכל רבב.

לשון

גילגולו של שלאגר

היא נולדה בנוכחות 36 חברים, ביום ח' בכסלו תש"ך, בין השעות 10.15-1.00 ב' צהרים, בבית האקדמיה בירושלים. למלה התושה קראו לובבן. קדמו לה חבלי לידה סוערים. כך מסתבר מזכרונות האקדמיה ללשון העברית (תש"ד-תשכ"א) שהוצאו זה עתה לאור.

היא עוצבה בשעת דיון אקדמי על מונחי אפיה: „האדון מן: התעדה הציעה לעונת הלעקעך את השם ליבנו. ועל כך בא ער' עורו של האדון שקד כהן, המציע את השם תופין. אך התופין כבר נדון ונדחה. „הגברת לאה גולדברג: לעקעך זה בער' קרו עוגת-דבש, ולא צוקע-לעקעך. רוב ה' לעקעך הוא האינגלעקעך. ואילו במקומות אחרים יש לעקעך שהוא לבן.

„האדון זאב בן-חיים: הוצע גם סופגן ו' נדחה. אני מציע לקבל את עיקר הצעת ה' העדה בשינוי משקל, ולקראו לזה לובבן. כמו דובשן, סופגן.

„האדון יוסף זאב ריבלין: בירושלים היו שלושה מיני לעקעך: לעקעך עגול מקמח ועליו זרוי סוכר, והיה האינגלעקעך, ממש. ואחרי-כך היה אפילו מאנדלברויט. אני מציע שהשם לעקעך יישאר.

„האדון יחיאל בן-יון: במילון יבוא ה' מונח בתרגום האיד, ולא אתנגד שזה יקרא

פרקליט רוזנבלום

עד טיפת הדם האחרונה

לובבן או ליבנו, אם זה יהיה לעקעך לבן. אבל אני מחזק את דבריה של הגברת גולדברג, שלעקעך אינו לבן דווקא. „האדון עזרא ציון מלמד: האם השתמשו בשם מעוג?

„האדון נפתלי הרץ טור-סיני: מעוג הוא כל עוגה. מי בעד ההצעה לובבן? — בעד ההצעה הצביעו 18. נגדה — 5.

בטקס דומה אושרו או חודשו בשנתיים האחרונות כ-200 מונחי איגרוף, 70 באפיה, 500 בימאות, 400 בשטח הביטוח, 200 ב' מינהל ציבורי, 350 בגיאוגרפיה, ו-350 באתלטיקה קלה. המוסד, שתקציבו השנתי מגיע ל-400,000 ל"י, הקדיש 5 ישיבות לבעיית הקמץ-הגדול. פה-אחד פסלה האקדמיה את המונח של משה שרת: שמרסן. מעכשיו צריך לומר: שומר-סף, או שומר-סוף. אסור להגיד נמל-אוויר. רק — נמל-תעופה. לא קיימת יותר בעברית המלה מיסוי. אומרים הסתל מיסים. אסור בשום אופן: העתונאי כיסה את המאורע. הוא סיקר אותו. לא אומרים: יש לו גיבוי. אומרים: יש לו תימוכין.

כואבת לחברי המוסד הסתייגותו של ה' מזרח לחידושי השפה. חידשו מלה בשם מצמד. אבל הוא לא מרפה מהקלאס. יש נה מלה חדשה נהדרת כמו יוקרה, מתלוי ננת האקדמיה, למה טרם נגמל האזרח מ' פרסטיגיו? אבל גם באקדמיה עצמה היה המאבק על פרסטיגיה לוהט למדי. החברים התמודדו ביניהם בהצעות. הוצעו 4 מוע' מדות: חין. חין-ערך. ערכה. יוקרה. בעד יוקרה הצביעו 8. נגדה — 2. בעד חין — 2. בעד חין-ערך — 9. בעד ערכה — 6. לבסוף נותרו במירוץ שתי מלים: יוקרה וחין-ערך. יוקרה זכתה ב-10 קולות. חין ערך ב-8 בלבד.

כפתור ופרח. הדיון העקר על ה' שלאגר נפתח בהצעה לתרגמו ליהלום, בגלל קירבת השורש „הלם” לביסויי-ה-SCHLAGER בשפה הגרמנית ו- HITLER בשפה האנגלית. אך החברים התנגדו ליהלום. משום שלדעתם שלאגר הוא דבר זול ואינו ראוי לייצג אבן טובה. מיד הציעו יעקב כהן ודניאל לייבל (הלמון — ש"ש לה כל היתרונות שב' יהלום, בלי המגרעות).

בישיבות הבאות הציע לייבל — מהלום או הלמון. שלמה שפאן הציע — וולוס. ריב' לין: הלם. האדון שמואל יבין אמר: „הצעת נכר, שאיננו יקר כמו יהלום. נכר על משקל נהי.” אורי צבי גרינברג הציע כפ' תור, של שום המונח כפתור-ופרה. בסוף הישיבה שאל כבר שרגא אברמסון: „שמה נעשיר שלאגר, ולא נחשדש מונח?”

ההצבעה נערכה בכל-זאת: בעד יהלום הצביעו 5. בעד הלמון — 4. בעד וולוס — 5. בעד מהלום — 7. בעד מהלם — 5. בעד כפתור — 11. וכך לבסוף הוחלט פה-אחד לדחות את הדיונים לישיבה הבאה.

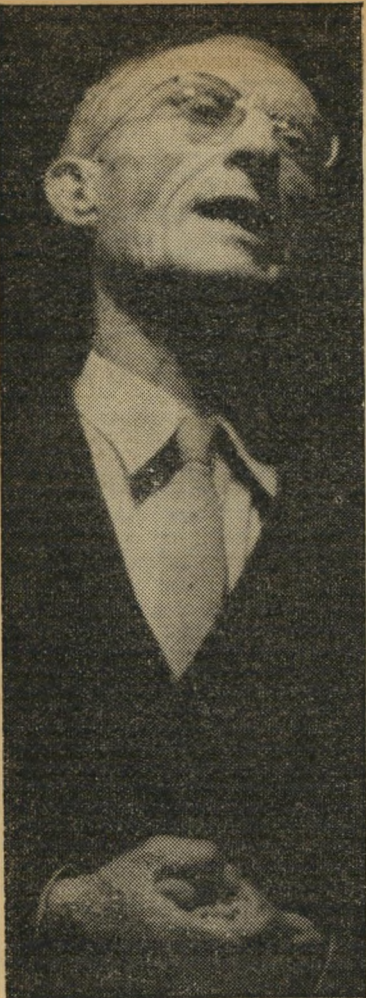
המשנה חודשים אחר-כך בישיבה הבאה, הציע טור-סיני: אשגר (בקמץ). יצחק שב' טיאל: שגר. יהודה בורלא: הלום. טור-סיני הזכיר הצעה נוספת של אחד החברים: שיר-כנף. הצעת החעדה — אשגר (בסגול) — הובאה להצבעה: 9 הצביעו בעדה. 10 נגדה. ההצעה לא נתקבלה. השלאגר נדחה לישיבה הבאה. כי שלאגר הוא שלאגר.

עסקים

ירוקת של ספורטוטו

כל מוצאי-שבת נצמדים מאות אלפי מא' זינים בכל רחבי הארץ למקלט הרדיו ומאזינים לתוצאות משחקי הכדורגל. חלק גדול מהם מחזיק בידו תלוש לבן ומוארך של ניחושי תוצאות המשחקים. ואילו מתי מעט מחזיקים תלוש גדול יותר בצבע ירוק, גם זהו תלוש-ניחושים למשחקי כדור רגל, אך רק מספר מועט מהציבור הממהר מדי שבוע מכיר תלוש זה. הוא שמוך למשקיעים הגדולים בלבד.

הירוק והלבן. בתלוש ניחושים רגיל של ספורטוטו יש לנחש 12 משחקים. ב' מקרה ואחד או שני משחקים נידחים, לוק' חים בחשבון ניחושי שני משחקים אחרים. הפרסים הם 3000 לירות ומעלה והם מתחלקים בין הזוכים ללא הגרלה. וכך נראה הספורטוטו הישראלי כמיפצל הימורים חוקי, הנושא רווחים קבועים ל' התאחדות הכדורגל, לחצ' האולימפי, ול' בעלי — שעליהם נמנים גם בעלי עתון ישראלי מסויים. אך מאות אלפי המנחשים בטופס הלבן אינם יודעים שקיים למעשה טופס אחר, ירוק, המאפשר לזכות ביתר קלות מאשר הטופס הלבן. בטופס הירוק, בעזרת קומבינציה חשבו-

משורר גרינברג

עד הישיבה הבאה

נית מסובכת, אפשר להמר 432 הימורים בטופס אחד, בעוד שבטופס הלבן אפשר להמר 8 הימורים בלבד. זה אמנם אינו מונע בעד המהמרים בלבן מלזכות גם הם ואינו נותן סיכויים רבים יותר לבעל 108 הלירות הדרושות להימור מלא בטופס הירוק, אך מעלתו העיקרית של הטופס הירוק נעוצה בכך, שמשחקי המילואים הנלקחים בחשבון כאשר מתבטלים משחקים, ניתנים חינם בטופס הירוק.

כלומר, במקרה שמשחק אחד או שניים מתבטלים, יש לפגוש בטופס הירוק שני ניחושים נכונים. שני ניחושים אלה מגדיר לים מיד את סיכוייו מעבר לסיכוייהם של בעלי-הטופס-הלבן, הצריכים לנחש גם את משחקי המילואים. נוסף לכך הם מאפשרים לבעלי-הטופס-הירוק לזכות יותר מפעם אחת בפרסים הראשון, השני, והשלישי באותה תחרות עצמה, כאשר ניחושיהם נכונים ברובם. וכך, למעשה, מתחלקים בעלי-הטופס-הירוק ברוב רוכם של הפרסים, מ' בלי שבעלי-הטופס-הלבן אף ידעו על כך.

עוד משווע. אפשרות זו של זכיה ב' מקרים של דחית משחקים דחפה את ענף הימורי הכדורגל לשדות הבלשנות. אנשים מסוימים, המשקיעים עד אלה לירות ל' שבוע בהימורי כדורגל, מעוניינים לעשות זאת רק בשבוע בו ישנן דחיות של מש' חקים. הם מתארגנים בקבוצות, כשאחד מ' הם אחראי על קשרים בהתאחדות ואצל ה' שופטים, אחד עובר במיגרשים ובדוק את מצבם ואת סיכויי הדחיה, ואילו אחר עורך את החישובים החשבוניים המסובכים הקשורים בניהושים.

כאשר מושקעים בטופס אלפי לירות ב' צורה כה מחושבת, קטן כמובן סיכויי של המשקיע הקטן. אך מאות האלפים אינם יודעים, כאמור על קיום הטופס הירוק ומבטיחים בהשקעותיהם השבועיות.

העניין לא היה נודע לציבור לולא הח' ליט תושב רמת-גן, שלמה רון, שנעשה לו עזל משווע בפרשת חלוקת אחד הפר' כיים בניהושי הטוטו והוא החליט לגלות לעיני כל את תעלומת הטוטו הירוק. רון ישב ימים ולילות, חישב והעתיק את אפי' שרירות הזכיה. הוא צילם, הקליט וחקר מאות ילדים שהימרו בטוטו, למרות ש' הימור זה אסור לילדים מתחת לגיל 16, ולבסוף החליט להגיש תביעה נגד חברת ספורטוטו על הסכום אותו, לדבריו, הם חייבים לו.

התוצאה הראשונה, עוד לפני פסק-דין של בית-המשפט, הייתה הודעה על פסטי' הטוטו-הירוק: „החל מתחרות 22 יעצרכו (המשחתפים ב-432 טור) לשלם תשלום גר' סף עבור ניחושי משחקי המילואים.”